

Miljödepartementet

Yttrande över Klimatråtsutredningens betänkande ”En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden”, SOU 2021:21

(dnr M2021/00830)

Sammanfattning

Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen har granskat betänkandet och instämmer i utredningens bedömning att nuvarande praxis, med bristande/avsaknad av villkor om klimatbegränsade utsläpp, visar att förslaget om en klimatanpassad miljöbalk i grunden kan behövas.

Domstolen anser dock att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet krävs närmare övervägande om vad förslagna ändringar i portalparagrafen och de allmänna hänsynsreglerna innebär för helheten i prövningssammanhang. Klimatfrågan, med de förändringsförslag som nu lyfts fram, kan bedömas få en särställning i förhållande till annan miljöpåverkan. Risken för suboptimeringar finns samt att annan miljöpåverkan får stryka på foten för klimatfrågan. Ändringsförslagets förhållande till annan miljöpåverkan behöver i vart fall klargöras i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Domstolen bedömer att förslagen innebär ett merarbete längs hela tillståndskedjan med allt från framtagande av underlag till prövningsprocessen. Längre handläggningstider är sannolika då det blir mer underlag att beakta, och mer komplexa prövningar med fler frågeställningar. Förslaget bedöms innebära ett merarbete för domstolarna och det är oklart vad klimatutredningens bedömning, om att mark- och miljödomstolarna sammantaget kan behöva en allmän resursförstärkning motsvarande två årsarbetskrafter, innebär i praktiken och vilken typ av kompetens som åsyftas.

Domstolen noterar att förslaget i 6 kap 35 § miljöbalken (MB) inte finns med i motsvarande bestämmelse för planer och program. (6 kap 11 § miljöbalken). Vad detta innebär har domstolen inte fördjupat sig i.

Mark- och miljödomstolen avstyrker ändringsförslagen i 22 kap. 25 b § och 24 kap. 8 § miljöbalken i dess nuvarande utformning, anledningen till detta motiveras nedan.

Närmare kommentarer

Avsnitten 6.1.7 Omprövning och tidsbegränsning av tillstånd och villkor samt 6.1.8 Ett enklare förfarande vid ändring för att undvika omprövning

Klimaträttsutredningen har föreslagit att en särskild utredning ska tillsättas omgående för att göra en bred översyn av systemet för omprövning och tidsbegränsning av tillstånd och villkor och ge förslag till förändringar så att de blir effektiva och verkningsfulla verktyg i miljöbalken. Mark- och miljödomstolen noterar att Miljöprövningsutredningen (M 2020:06) har fått sådant uppdrag av regeringen i juli 2021 något som domstolen ser positivt på. Domstolen anser att klimaträttsutredningens ändringsförslag i 24 kap. 8 § miljöbalken bör ingå i den översyn som pågår av Miljöprövningsutredningen. Det författningsförslag som utredningen föreslagit avstyrks i nuvarande utformning. Utformningen av författningsförslaget kan enligt domstolen medföra att det för bestämmelsens tillämplighet krävs en prövning av om verksamheten i övrigt ens kan bedrivas med de villkor som tidigare har meddelats. Som Klimaträttsutredningen anger kommer det alltså fortfarande vara en lämplighetsfråga i vilka fall en begränsad prövning kan ske och domstolen ifrågasätter om ändringen därmed blir effektiv och verkningsfull.

Avsnitt 6.1.6 Bedömning av utsläpp av växthusgaser

Utredningens förslag till 22 kap 25 h § miljöbalken anger att en dom som omfattar tillstånd, i de fall som bestämmelsen omfattar, dessutom ska *innehålla en bedömning av hur verksamhetens utsläpp av växthusgaser kan minimeras*. Domstolen avstyrker förslaget med hänvisning till att de övriga bestämmelserna i 22 kap. 25–25 g §§ miljöbalken omfattar vad en dom ska innehålla och inte vilken särskild bedömning den ska innehålla.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Katarina Brodin i samråd med rådmannen Anna Svedjevik, de tekniska råden Camilla Wolf-Watz (föredragande), Lena Nilsson, Per Lagervall och Anita Wennström, tingsfiskalen Emma Levy samt beredningsjuristerna Sofie Öberg samt Daniel Cloustierna.